

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 7 (266) КВІТЕНЬ

2013

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

За матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Науково-педагогічна спадщина
А. С. Макаренка і сучасність»

№ 7 (266) квітень 2013

Частина I

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)

Постанова президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 7 від 28 лютого 2013 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступники головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Бур'ян М. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов А. О.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор педагогічних наук, професор **Горошкіна О. М.,**

доктор сільськогосподарських наук, професор **Конопля М. І.,**

доктор філологічних наук, професор **Синельникова Л. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії «Педагогічні науки»:

доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**

доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Докучаєва В. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Максименко Г. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Ротерс Т. Т.,**

доктор педагогічних наук, професор **Сташевська І. О.**

доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чиж О. Н.**

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лїве) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 8 рядків українською, російською та англійською мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри, домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013

ЗМІСТ

ЗНАЧЕННЯ СПАДЩИНИ А. С. МАКАРЕНКА ДЛЯ СВІТОВОЇ ТА ВІТЧИЗНЯНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

1. **Бугаєвська Г. В.** Проблеми функціональної грамотності особистості у контексті педагогічних ідей А. С. Макаренка... 6
2. **Бутенко Л. Л.** Антропологічні засади педагогічної теорії та практики А. С. Макаренка..... 11
3. **Догадайло Н. І.** Ідеї А. С. Макаренка у світовому освітньому просторі: історія та сьогодення..... 15
4. **Ігнатович О. Г.** Ціннісно-сміслові ставлення до педагогічної діяльності в теорії та практиці А. С. Макаренка..... 23
5. **Луганська А. К.** Педагогічні здобутки Антона Макаренка у вітчизняній та світовій практиці..... 29
6. **Полтавська О. М.** Проблеми культури спілкування у педагогічній спадщині А. С. Макаренка..... 37
7. **Харченко С. Я.** Соціально-педагогічна антропологія А. С. Макаренка та сучасність..... 41
8. **Чумак М. М.** Педагогічна спадщина А. С. Макаренка у контексті сучасних освітніх реалій..... 47
9. **Шевченко Н. І.** Вітчизняні просвітителі в контексті соціально-педагогічного простору Лівобережної України (1863 р. – 90-і рр.)..... 54
10. **Шумакова О. С.** Погляди А. С. Макаренка на процес соціалізації і сучасність..... 60

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ В СІМ'Ї ТА ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА А. С. МАКАРЕНКА

11. **Алєко О. А.** Вплив педагогічної спадщини А. С. Макаренка на соціалізацію і формування соціального досвіду дитини в родині..... 67
12. **Бондаренко Н. Б., Крайнова Л. В.** Ціннісні орієнтири сімейного виховання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку у педагогічній спадщині А. С. Макаренка..... 73
13. **Єпіхіна М. А.** А. С. Макаренко про проблеми виховання дітей у сім'ї..... 78

14.	Ігнатенко К. В. Проблеми сімейного виховання у спадщині А. С. Макаренка.....	84
15.	Малькова М. О. Родинне виховання у педагогічній спадщині А. С. Макаренка.....	92
16.	Мальцева О. І. Сім'я та школа як соціально-виховні інститути (в педагогічній спадщині Антона Макаренка).....	98
17.	Тунтуєва С. В. Жорстоке поводження з дітьми як порушення виховної функції сім'ї.....	104

ТРУДОВЕ ТА ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ А. С. МАКАРЕНКА

18.	Міма Н. О. Взаємозв'язок трудового та патріотичного виховання в педагогічній спадщині А. Макаренка.....	111
19.	Осипченко Н. І. Вплив школи та сім'ї на розвиток трудового виховання молодших школярів.....	115
20.	Отрощенко Н. Л. Життєвість макаренківської системи трудового виховання підлітків у сучасних реаліях.....	119
21.	Соловйова Т. Г. Значення соціально-педагогічних ідей А. С. Макаренка у теорії та практиці трудового виховання молоді з особливими потребами.....	126

ЕСТЕТИЧНЕ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ А. С. МАКАРЕНКА

22.	Котєнєва І. С. А. С. Макаренко про естетико-екологічне виховання молоді.....	133
23.	Кривенко О. В. Педагогічне краєзнавство в контексті педагогічної спадщини А. С. Макаренка.....	138
24.	Павленко І. Г. Впровадження гуманістичних ідей А. С. Макаренка у сучасну практику формування екологічної культури учнівської молоді.....	144
25.	Ярита І. І., Ерьоміна Н. М. Деякі аспекти естетичного виховання в поглядах А. С. Макаренка.....	148

ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ В ДОСВІДІ РОБОТИ А. С. МАКАРЕНКА

26.	Андрєєв Ю. С. Фізкультурно-спортивна робота як засіб	

перевиховання підлітків у педагогічній спадщині А. С. Макаренка.....	155
27. Драгнєв Ю. В. Процес упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору.....	163
28. Носаль А. Г. Педагогічні аспекти фізичного виховання молоді в спадщині А. С. Макаренка.....	175

РОЛЬ ЛІДЕРА У ФОРМУВАННІ КОЛЕКТИВУ В ДІЯЛЬНОСТІ А. С. МАКАРЕНКА

29. Андрєєва М. О. Роль куратора академічної групи у формуванні колективу студентів з різним рівнем здоров'я та можливостей розвитку.....	181
30. Літовка О. П. А. С. Макаренко про позицію вчителя в процесі навчання і виховання дітей.....	187
31. Луганцева О. Г. Керівництво і лідерство в творчості та діяльності А. С. Макаренка: соціально-педагогічний аспект...	193

БАТЬКІВСЬКЕ ВИХОВАННЯ ТА ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА СІМ'Ї В ТВОРЧОСТІ А. С. МАКАРЕНКА

32. Скоромна О. П. Соціально-педагогічна підтримка молоді сім'ї у працях А. С. Макаренка.....	203
33. Харченко Л. Г. Гендерний підхід до виховання хлопчиків.....	213
34. Шкурін А. І. А. С. Макаренко про батьківський авторитет....	222
35. Юрків Я. І. Проблема сучасного сімейного виховання у педагогічній спадщині А. С. Макаренка.....	228
Відомості про авторів	236

partnership, the idea of upbringing collective has been discussed. The peculiarities of the reflection of the above mentioned ideas in school based management program have been revealed. The two approaches to the idea of students' leadership and the ways of its development in the school collective have been analyzed. The roots of differences in approaches and ways of ideas' implementation have been shown.

Key words: international Makarenko study, educational area, youth socialization, SBM – school based management, educational system, students' self-governing, social partnership.

Стаття надійшла до редакції 19.01.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко С. В.

УДК 37.091.4 Макаренко – 047.44

О. Г. Ігнатович

ЦІННІСНО-СМИСЛОВЕ СТАВЛЕННЯ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ А. С. МАКАРЕНКА

Останніми роками неодноразово робилися спроби переглянути педагогічні погляди і вчення А. С. Макаренка, діяльність якого визнана в усьому світі, стала синонімом передових методів навчання і виховання. Педагогічна спадщина А. Макаренка – одне з дискусійних досягнень ХХ століття, яке є не лише феноменом минулого, але й завданням майбутнього. Сила творчого мислення і педагогічного досвіду А. Макаренка – в їхній системності і прагненні відбивати факти і явища стратегічного значення.

Різні аспекти теорії та практики А. С. Макаренка представлено у дослідженнях українських (І. Гетманець, М. Гетманець, Н. Дічек, І. Зязюн, С. Карпенчук, М. Окса, М. Ярмаченко та ін.) та зарубіжних (В. Беляєв, Л. Гриценко, І. Козлов, В. Кумарин, С. Невська, А. Фролов, О. Ілалтдінова, Т. Корабльова, З. Вайтц (Z. Weitz), В. Зюнкель (W. Sunkel), Х. Расмуссен (H. Rasmussen), Г. Хілліг (G. Hillig), Л. Фрезе (L. Frose) та ін.) науковців. Цілеспрямованому формуванню ціннісного ставлення до педагогічної діяльності як важливої внутрішньої позиції педагогів присвячено роботи А. Кір'якової, І. Колесникової, В. Сластьоніна, Г. Чижакової, Н. Щуркової та ін. У сучасних умовах розвитку педагогічної освіти набуває особливої актуальності дослідження проблем формування ціннісно-сміслового ставлення до педагогічної діяльності з урахуванням надбань класичної педагогічної

спадщини, зокрема педагогічних ідей видатного українського педагога Антона Семеновича Макаренка.

Мета статті – визначити сутність педагогічних ідей А. С. Макаренка в контексті формування ціннісно-сислового ставлення майбутніх учителів до педагогічної діяльності.

Особистість А. С. Макаренка, значення його соціально-педагогічних поглядів та ідей виходять за межі власне педагогічного застосування, вони можуть бути орієнтирами у вирішенні сучасних соціальних, економічних, правових, управлінських, а не тільки педагогічних проблем нашого суспільства. Реформування сучасної української держави та її системи освіти потребують професійної підготовки не просто педагога, а педагога-майстра, який «повинен добре орієнтуватися в різноманітності педагогічних технологій, мати свою думку і вміти захищати її, правильно оцінювати свої можливості, бути готовим до прийняття відповідальних рішень» [2, с. 357].

Ціннісно-сислове ставлення до педагогічної діяльності виявляється у формуванні потребнісно-мотиваційної готовності до педагогічної діяльності через любов до дітей, бажання навчати та виховувати дітей (В. Сластьонін), ставлення до учня як до особистості, а не як до «дитяти» (Н. Щуркова), ставлення до себе як до суб'єкта педагогічної діяльності – аксіологічна самоорганізація (ціннісна свідомість, ціннісна поведінка, ціннісне ставлення) (В. Сластьонін, Г. Чижакова). Вагомими показником саме ціннісно-сислового ставлення до педагогічної діяльності постає ціннісний мотив як любов до людини як найвищої цінності соціокультурного буття. Ціннісно-сислове ставлення до педагогічної діяльності включає: гуманістичну позицію щодо учнів; потребнісно-мотиваційну готовність до педагогічної діяльності як соціопедагогічного феномену та системоутворюючої ключової цінності, аксіологічні устремління в процесі професійно-педагогічної діяльності (ціннісна поведінка, ціннісне ставлення).

Творча педагогічна спадщина А. Макаренка репрезентує важливі аспекти формування ціннісно-сислового ставлення до педагогічної діяльності.

Наукове дослідження феномену А. Макаренка далеко не вичерпано. Нерозривний зв'язок педагогічної практики А. Макаренка з його теоретичним аналізом, його особистісні якості забезпечили успішний результат керованих ним виховних установ. Дослідник В. Зюнкель відмітив, що «в числі багатьох видатних педагогів останніх чотирьох століть лише семеро настільки виділяються серед інших, що їх, застосовуючи альпіністське порівняння, можна віднести до вершин-восьмитисячників. Макаренко в цьому ряду є наймолодшим. Інші – це Коменський, Руссо, Песталоцці, Герbart, Шляйєрмахер і Фребель. Допустимо вважати, що Макаренко й усередині «прекрасної сімки» найбільш помітний» [1].

Одне з основних протиріч у розумінні та використанні класичної педагогічної спадщини полягає в тому, що вона з'являється як цілісна завершена система, що не розвивається у просторі та часі. Відповідно, дискусійним залишається питання щодо варіативності її розуміння та тлумачення. Дослідження педагогічної спадщини А. Макаренка вітчизняними та зарубіжними науковцями зумовлюють діалектичну єдність процесів освоєння, оволодіння цією спадщиною та формування умінь та готовності користуватися нею. Досвід А. Макаренка сприймається в наш час не лише як історична цінність, універсальна система виховання, а й як інструмент вивчення, розуміння причин багатьох проблем сучасної молоді, джерело створення ефективної системи соціального виховання, яка відповідає б актуальним потребам новітнього часу [3, с. 13].

Як в кожній філософській концепції відбиваються риси особистості її творця, так в педагогіці А. Макаренка ми маємо приклад особистісного, у тому числі професійного становлення і розвитку. Причинами успішності педагогічної діяльності А. Макаренка можна вважати: його широку освіченість; критичне осмислення філософської, психолого-педагогічної та економічної спадщини; оволодіння діалектичною логікою, у тому числі логікою організації виробничого процесу; вміння йти на виправданий ризик та ін. Педагогіка А. Макаренка – це і декларація, і школа, і обґрунтування наукового підходу до виховання. Він чітко сформулював тезу: будь-які педагогічні ідеї та дії можуть вважатися професійними лише за умови гарантій позитивного результату.

Педагогічна праця є особливим видом висококваліфікованої розумової і практичної діяльності, творчого, неповторного характеру, у якій поєднані наука і мистецтво. Як одиницю аналізу в психології і педагогіці варто розглядати особистісні смисли людини, тобто її індивідуальне відображення дійсності, що виражає ставлення особистості до тих об'єктів, заради яких розгортається її діяльність і спілкування. «Ціннісні орієнтації і ціннісні відношення – це стійке вибіркове надання переваги зв'язку суб'єкта з об'єктом оточуючого світу, коли цей об'єкт, являючи собою соціальні значення, набуває для суб'єкта особистісного смислу, розцінюється як дещо значуще для життя окремої людини і суспільства в цілому» [4, с.14 – 15].

Педагогічна спадщина А. Макаренка наскрізь пронизана ідеями професіогенезу: професіоналізм, професійний розвиток упродовж усього життя людини, допрофесійна і професійна підготовка, і так далі. Він писав: «Я переконався, що як би людина успішно не закінчила педагогічний ВНЗ, як би вона не була талановитою, а якщо не вчитиметься на досвіді, ніколи не буде гарним педагогом» [5, с. 145].

Рівень професіоналізму А. Макаренка не лише не піддається сумніву, але й стає перспективним об'єктом наукового розгляду. Цікаві не лише складові цього професіоналізму, але і загальна професійна

позиція і спрямованість. А. Макаренко говорив про вирішальне значення педагогічної майстерності як мистецтва, художньої творчості: «Треба говорити ... про майстерність, тобто про дійсне знання виховного процесу, про виховне уміння. Я на досвіді прийшов до переконання, що вирішує питання майстерність, заснована на умінні, на кваліфікації. Але і тут я прийшов до деяких, якщо хочете, нових переконань. Я вважаю, що наших педагогів у ВНЗ, де вони вчать, треба інакше виховувати. Для мене в моїй практиці, як і для вас багатьох досвідчених учителів, такі «дрібниці» стали вирішальними: як стояти, як сидіти, як піднятися із стільця з-за столу, як підвищити голос, посміхнутися, як подивитися. Нас цьому ніхто не вчив, а цьому можна і треба учити, і в цьому є і має бути велика майстерність. Тут ми стикаємося з тією галуззю, яка усім відома в драматичному або навіть у балетному мистецтві: це мистецтво постановки голосу, мистецтво тону, погляду, повороту. Усе це треба, і без цього не може бути гарного вихователя» [6, с. 163 – 164]. Опановуючи педагогічну майстерність, «студент прямує до усвідомлення того, що особистість учителя є головним «інструментом» його успішної діяльності».

Формування педагогічної культури неможливе без «широкої філософської рефлексії над освітою і педагогікою», що ґрунтується на «загальних уявленнях, які інтегрують окремі види педагогічного знання на різній основі» [7, с. 9 – 13].

Для А. Макаренко принципового значення набуває зумовленість педагогічної майстерності вчителя рівнем сформованості педагогічного колективу. Єдність педагогічного колективу, на думку А. Макаренка, має розглядатися як визначальний принцип, оскільки молодий, недосвідчений педагог в єдиному колективі, який очолюється майстром-керівником, набагато більше зробить, ніж досвідчений та талановитий педагог, який стоїть осторонь від педагогічного колективу.

Сучасний педагог має велику можливість впливати і регулювати сферу міжособистісного спілкування із своїми вихованцями. Найважливішим засобом виховання є усне мовлення – мовлення педагога-майстра, який володіє технологією мовленнєвої педагогічної дії. В усному мовленні містяться значні потенційні можливості відкритої і прихованої педагогічної дії. Як і в мистецтві, ці можливості знаходяться в конотації, яка є обов'язковим наслідком інтонації будь-якого авторського тексту (у тому числі створеного людиною, яка говорить).

Теза А. Макаренка про проектування людини набуває в наші дні характеру найважливішого правила практичного виховання, тому що справжній майстер педагогічного процесу може уявити собі, кого він виховує лише тоді, коли він бачить свого вихованця в перспективі, в майбутньому. Головною рисою учителя є уміння бачити в школяреві людину, уміння розгледіти в ньому різноманітні риси особистості, яка розвивається. Величезне значення в цьому процесі має культура педагогічної впливу на школяра, майстерність полягає тут в тому, щоб

заронити у свідомість школяра те зернятко думки, яке здатне створити ґрунт для роздумів про власну долю, майбутнє, життя, про людей.

Важливою особливістю кожної аналітичної характеристики у педагога є виділення таких сторін особистості, на яких можна опертися при проектуванні її подальшого розвитку. В цьому відношенні дуже примітна характеристика вихованця, про якого А. Макаренко сказав: «В колонії він ніколи нічого не крав, любив відстоювати правду, але абсолютно не здатний був зрозуміти логіку дисципліни, яку він приймав постільки, оскільки був згоден з тим або іншим положенням у кожному окремому випадку. Ніякого обов'язку для себе в порядках колонії він не визнавав і не приховував цього. З вихователями він був нестерпно грубий, але в його грубості завжди було щось симпатичне, так що наші вихователі і не ображались. У його тоні не було нічого хуліганського, навіть просто неприязного, настільки в ньому завжди переважала людська пристрасна нотка, – він ніколи не сварився із-за егоїстичних спонукань» [8, с. 98].

Сьогодні багато хто розглядає ідеї і досвід видатного педагога тільки як явище історії педагогіки, вважаючи їх несучасними, такими, що відносяться до соціальних і економічних умов 20 – 30-х років минулого століття в радянській державі. Фундаментальне значення розуміння педагогічної творчості А. Макаренко пов'язано із необхідністю сприйняття, осягнути педагогічну систему педагога в цілісному вигляді, в ієрархії взаємозв'язків і взаємозалежності окремих елементів. Таким чином, не можна говорити про сліпе копіювання в деталях і фактах педагогічного досвіду А. Макаренка. Слід творчо застосовувати його ідеї і положення згідно з вимогами сьогодення, конкретними умовами і завданнями української освіти.

Перспективи подальшого дослідження пов'язані із вивченням проблем професійного становлення майбутнього вчителя у контексті вітчизняного історико-педагогічного знання.

Список використаної літератури

- 1. Зюнкель В.** В Эрлангене изучают Макаренко / В. Зюнкель // Советская педагогика. – 1990. – № 4. – С. 131 – 139.
- 2. Зязюн І. А.** Наука і мистецтво педагогічної дії / І. А. Зязюн // Професійна освіта: педагогіка і психологія. Польсько-український, україно-польський журнал / За ред. Т. Левовицького, І. Зязюна, І. Вільш, Н. Ничкало. – Ченстохова – Київ, 2001. – № 3. – С. 357 – 380.
- 3. Зязюн І. А.** Естетичний досвід особи. Формування і сфери впливу / І. А. Зязюн. – К. : Вища школа, 1976. – 174 с.
- 4. Зязюн І. А.** Естетичні засади розвитку особистості / І. А. Зязюн // Мистецтво у розвитку особистості : монографія / за ред., передмова та післямова Н. Г. Ничкало. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
- 5. Макаренко А. С.** О «Книге для родителей» / А. С. Макаренко // Пед. соч. : В 8 т. – М. ; Педагогика, 1986. – Т. 7. – С. 145.
- 6. Макаренко А. С.** Избранные педагогические сочинения / А. С. Макаренко. – М., 1946. –

С. 163 – 164. 7. **Розин В. М.** Предмет и статус философии образования / В. М. Розин // Философия образования. – М., 1996. – С. 9 – 13.
8. **Макаренко А. С.** Методы организации воспитательного процесса // А. С. Макаренко // Педагогические сочинения : В 8 т. – Т.1. – М., 1983. – С. 98.

Игнатович О. Г. Ціннісно-сміслові ставлення до педагогічної діяльності в теорії та практиці А. С. Макаренка

У даній статті розглядається ціннісно-сміслові ставлення до педагогічної діяльності в теорії та практиці А. С. Макаренка. У статтях А. С. Макаренка відзначається, що педагогічна праця є особливим видом висококваліфікованої розумової та практичної діяльності з виховання та розвитку дитини, що формує в кожній особистості активну життєву та громадянську позиції. Підкреслюється позиція А. Макаренка про вирішальне значення педагогічної майстерності як мистецтва, художньої творчості в професійному становленні вчителя.

Ключові слова: педагогічна спадщина, професіоналізм, професійний розвиток, педагогічна майстерність, педагог-майстер, ціннісно-сміслові ставлення.

Игнатович О. Г. Ценностно-смысловое отношение к педагогической деятельности в теории и практике А. С. Макаренко

В данной статье рассматривается ценностно-смысловое отношение к педагогической деятельности в теории и практике А. Макаренко. В статьях А. Макаренко отмечается, что педагогический труд является особым видом высококвалифицированной умственной и практической деятельности по воспитанию и развитию ребёнка, формирующая в каждой личности активную жизненную и гражданскую позиции. Подчеркивается позиция А. Макаренко о решающем значении педагогического мастерства как искусства, художественного творчества в профессиональном становлении учителя.

Ключевые слова: педагогическое наследие, профессионализм, профессиональное развитие, педагогическое мастерство, педагог-мастер, ценностно-смысловое отношение.

Ignatovich O. G. Value-sense Attitudes to Pedagogical Activities in Theory and Practice of A. Makarenko

The article deals with value-sense attitudes to pedagogical activities in theory and practice of A. Makarenko. On the basis analysis of pedagogical heritage of A. Makarenko is considered the pedagogical activity is a special kind of highly intellectual and practical activity for upbringing and development of a child, which forms a vital and civil approach of each personality. Extraordinary personality, confidence, optimism and purposefulness, a deep faith in the results of pedagogical work, creation of effective educational technology directed on social creation, creativity are the

basic conditions of effective professional and pedagogical activity of A. Makarenko. A. Makarenko's pedagogical heritage runs through the ideas of professiogenesis, the characteristics as components of teaching professionalism and its general professional position and orientation. It is emphasized the position of A. Makarenko about the crucial importance of pedagogical skills as art, art creativity in professional development of the teacher, a condition of effective professional pedagogical activity.

Key words: pedagogical heritage, professionalism, professional development, pedagogical skills, and teacher-master, value-sense attitude.

Стаття надійшла до редакції 07.02.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Лобода С. М.

УДК 37.091.4Макаренко

А. К. Луганська

ПЕДАГОГІЧНІ ЗДОБУДКИ АНТОНА МАКАРЕНКА У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА СВІТОВІЙ ПРАКТИЦІ

Глибокі соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні, об'єктивно пов'язані з якісними змінами в освітній сфері і педагогічній науці. Переосмислюються не лише мета і завдання педагогічної науки, а й методи та результати освітньо-виховної діяльності. Формування у молоді ціннісних орієнтацій є однією з найважливіших у виховному процесі навчальних закладів. Існуючі суперечності, що пов'язані з необхідністю формування особистості з активною соціальною позицією, здатної до саморозвитку і самовдосконалення – з одного боку, й несприятливою ситуацією в українському соціумі, де, на превеликий жаль, проблема дитячої безпритульності не є вигаданою, де зростає наркоманія і алкоголізм, де особистість орієнтується на матеріальну забезпеченість, комфорт, розваги – з іншого боку, спонукають звернутися до творчої спадщини А. С. Макаренка, теоретичні і практичні здобутки якого вплинули на виховний процес своєї країни, а найвизначніші – і на напрями розвитку світової педагогіки. І хоч деякі дослідники (Ю. П. Азаров) зазначають, що досвід А. С. Макаренка на сьогоднішню освітньо-виховну практику переносити не можна, бо тепер інші часи, інші цінності, ми розуміємо, що його педагогічні ідеї мають вагу і сьогодні.

Названій проблемі присвячена значна кількість публікацій: наукові статті, монографії, дисертаційні дослідження, періодичні видання. Переважна більшість робіт пов'язана з оцінкою особи А. С. Макаренка як педагога і аналізом та актуальністю його досвіду. Світові й вітчизняні

Наукове видання

ВІСНИК
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(педагогічні науки)

№ 7 (266) квітень 2013

Частина I

Відповідальний за випуск:
к. п. н., доц. **О. Л. Караман**
к. п. н., доц. **Я. І. Юрків**

Здано до склад. 28.01.2013 р. Підп. до друку 28.02.2013 р.
Формат 60x84 1/8.Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 27,9. Наклад 200 прим. Зам. № 41.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. т/ф: (0642) 58-03-20.
e-mail: alma-mater@list.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.